

del dit Comte de Xarrolès», a. 1390 (RLR vi, 368). Ja ho trobem a les *VidesR*: «de 2 causes t'és donada *lesta*, so és --» (75r1, = duorum tibi datur optio); «car si del tot vos havia conquesta, / per fina amor (que altrament no ho volria), / vostre joiós servidor eu seria, / car veï portats d'altres totes la *lesta*; / ginolls enclús, humiliant ma testa, / mon bell safir, vos plaia quin joiell / me vullats dar, qui del vostre cors bell, / can lo durai, me faça plaisent festa» en una letra amatorià en vers d'un tal Pere Salvador, S. xv (NCL. ix, 131.4).¹

Més viu, de tota manera, és això en oc. ant. *lesta* «choix»: del qual el PSW (iv, 369) dóna un ex. en *Gesta Karoli* (narbonès) i 3 de *liesta* en la Costuma i Crònica de Foix (Ss. XII-XIII): «assò sia en *liesta* del senhor --- qual manera de delmar vol que sia observada», «van trametre de notables homes que anessan en Catalonha requerir Mn. Guilhem, Sr. de Moncada, que lor donès un de sos fils per seignor --- Lo seignor lor donec *liesta* de dos fils que avia en un lieyt que dormian, que caussian d'e<ls> aquel que lor plaguera».

D'aquí deriva el verb *llestar* que degué ser d'ús molt estès fins als primers segles decadents, puix que el DTo. de 1670 registra «*llestar o triar*: deligo, eligo, seligo; *llestat o triat*: delectus --- egregius, eximius; *llestats o triats soldats*: delecti milites»² (i «*l·listar o triar*, vide *llestar*»); i Lacav. «*triar*, elegir, *llestar* o optar alguna cosa; *triat*: *llestat*», «*llestar*, fer *lesta*, tria»; mentre que Belv. ja el declara antiquat; però el DAG. encara el troba viu a Ripoll i al Ross.: particularment en el refrany «a les fosques fruyta y dona may se tenen de *llestar*». Més viu, però, en ross. on *l·stà* per 'triar' es registra a Catllà (ZRPb. xlv, 248), jo l'hi he sentit viu més o menys pertot,³ ja m'ho assegurava JSebPons el 1926, i després l'hi vaig llegir en obres seves i de molts altres ross., vallespirencs⁴ etc.

En aranès ha donat *alistà* 'escollir' usual a tota la vall (proverbi: «*ta bieue ben, que't cau alistà-te de bóni amics*»); això, si no m'enganyo, té ja un antecedent substantiu, antic participi, en *elesta*, usat per Bertran de Born: «al doutz nou termini blanc, / del pascor vei la *elesta* / del novel temps, ses contenta», que no veig per què no s'ha d'entendre, en la forma més natural 'en venir la nova temporada (l'endolcir-se del temps nevós), veig venir la selecció (la tria, el floret) de la nova estació, la primavera, sense disputa':⁵ car encara que en l'audacíssim Bertran hagués pres alguna acc. simbòlica, sempre hauria de ser a base de la idea de triar o preferir: d'aquest participi d'EX-LEGERE es derivava naturalment l'aranès *alistà*. En forma paral·lela es formà, doncs, el nostre *llestar*.

El mot ha tingut especial concreció en la nostra terminologia forestal; és en una cobla popular que em recitaren a l'Albi mateix (entre la Conca i les Garrigues, 1935), parlant de l'arbre maig: «A l'Albi tenen un maig / que és bo per fer una arcada, / i naltres n'hi tenim un, / una peça molt *l·listada*, / que té cent i quatre pams: / dintre del bosc s'hi criaveu»: en contrast amb el «maig» arquejat o torçat de l'Albi, en els boscos del poble veï es criava una peça esprimatxada,⁶

elegant, altíssima.⁶

En efecte, m'explicaven a Aitona, uns quants dies més tard, que *justa l·listada* és la «d'arbres, espigats, alts», *arbres l·listats* (que ells es volien explicar per «arbres espigats com l·listons») i ja a En Pinyas li havien explicat a Poboleda *l·listat* com «arbre dret i l·list» (*Butlletí Club Pirinenc* 1927, 170): i així deu ser de baix a dalt de l'espina dorsal de Catalunya (dial. xipella): fins a les bosquíes pirinenques de Gósol em parlaren de «fer-ho a *l·listadas*» (1964). Però el mot és conegut fins a les maresmes del Baix Llobregat: «els pins, si els tallen les branques de baix, són més *l·stàts*» expliquen a les pinedes del Prat (1932), i fins als boscos de l'Ebre (Moreira, *Folkl. Tort.*, 545). És evident que la idea fonamental no és la de l·listó (puix que es tracta d'arbres ben gruixuts i fermíssims) sinó la de 'peça forestal seleccionada'.

Altrament el participi més antic, i més estès, de LEGERE fou el clàssic LECTUM; i de ELIGERE, ELECTUM; i aquest és el que en llengua d'oc antiga deixà més prolongació: oc. ant. *alechar* «choisir» (Rayn., PDPF), bearn. ant. *alheytar*, landès ant. *alheytar* «choisir», que Millardet documenta en un doc. de Saint Sever de 1368 (*Recueil d'Anc. T. Landais*, 18). En l'antic gascò pirinenc el tenim documentat en totes les manifestacions, paral·leles a les anteriors: «aqués qui *alhetz* seran per judges» 'qui seront élus' en la *Grande Charte de Saint Gaudens* de 1203 (ed. Medon, p. 34); els formatges deguts al senyor, els ha de triar («se'n deu *alheytar*») «lo mayorau» en el *Libre Vert* bigordà, de Benac, de 1406 (p. 109). I també en aqueixa forma hi ha allà el «bestiar de *lheyte*» 'bestiar de selecció' en el *Cartulari* d'Ossau, a. 1356 (p. 93.6).

I és que les dues formes concurrents LECTUM i LEX(1)TUM coexistiren en totes les accs. i en tots els llocs. En cast. antic *llest* figura copiosament com a participi de *llegir* en l'acc. de lectura (BMetge etc.), com ho documentarem millor a propòsit de l'adj. LLEST, i per tant és ben natural que tant en els parlars occitans com en els catalans aparegui conjuntament en totes dues formes i en tots dos significats: *leyt* figura també en gascò antic per a 'llegit' («judyament *leyt* et publicat per escrit» en la mateixa data del cartulari mateix d'Ossau, 91.1f.), com hi figura el subjuntiu *l·begue* per 'escullit' («que-n trie e que-n *l·begue*», sovint en el gascò de l'Alta Bigorra, del *Libre Verd* de Benac, de 1406, per exemple a la pàgina 143), i les formes totes del verb, en sentit de 'tria' («quatre de lor qui egs *l·begoren*», «ere stat *l·beyt* per lo dit Arnau Guilhem», *Cart.* d'Ossau de 1440, 236.2, 236.23).

Viceversa sembla que també s'hi troba *lieyst* (LEXITUM) amb el sentit de 'tria', 'preferència, opció', encara que no ho interpreti d'aquesta manera el publicador G. de Balencie del *Libre* de Benac; al meu entendre, a tort: «la mazó de Sent Horens deu dar au coch de Castel Lobó, a sopar --- e aquí que pod estar la neyt --- e que-n deu fer *lieyst* can anarà a Boó».⁷ Així mateix en rossellonès: «els sis joglars / entre la gent s'han obert un passatge, / amb la prima i el tenor sota del braç; / fan *llest* d'una cadira en el prestatge, /